

Motion till riksdagen

1989/90:L809

av Elisabet Franzén m.fl. (mp)

Ny skyddsform för bioteknologiska uppfinningar

Gällande patentlag medger genom förbudet mot patent på växtsorter eller djurraser i 1 § patentlagen (PL) 4 stycket inte patent på levande materia. På samma sätt utesluts genom undantaget för väsentligen biologiska förfaranden varje metod, där en levande organisms arvs massa hanteras. Patent har dock sedan början på åttitalet börjat meddelas på mikroorganismer i sig, vilket sker i strid mot patentlagen – genom omtolkning av det patenträttsliga begreppet "mikrobiologiskt förfarande". Denna lagstridiga praxis har häpnadsväckande nog fastställts av patentbesvärsträtten i plenum i juni förra året.

Målet ligger nu i regeringsrätten för prövningstillstånd. Det är oetiskt och författningsvidrigt att patenträtten, vilken aldrig varit avsedd för annat än dött material, nu i administrativ ordning utvidgas till att även avse det levande. På sikt kommer denna utvidgning att få förödande sociala och ekologiska konsekvenser och biosfären kommer med detta reduktionistiska förhållningssätt att förvandlas till enbart en pool av mutterekvivalenter.

Detta visar att det nu är absolut nödvändigt att den av gen-etikkommittén i sitt betänkande "Genetisk integritet" (SOU 1984:88) föreslagna översynen av patenterbarhetsbestämmelserna i PL vad det gäller biologiska uppfinningar äntligen kommer till stånd. Utredningen bör dock ges ett vidare mandat och, utifrån förutsättningen att patenträtten endast kan hårbärgera det döda området, föreslå ett nytt privaträttsligt skydd för nyskapade livsformer under särskilt hänsynstagande till sociala och ekologiska bieffekter och tredje världens speciella behov och synpunkter.

Det är angeläget att få ett samlat grepp på lagstiftningen, så att inte separata skyddsformer för biologisk liv, som t.ex. växtförädlarrättslagen, skapas utan inbördes samordning och överblick. Kommersiella intressen har mycket stort intresse i att kunna få upphovsrättsligt skydd för olika livsformer och bedriver en intensiv och skicklig opinionsbildning för sin sak. Därför måste det stämmas i bäcken innan den blir en å. Utredningen skall givetvis överväga lämplig avgränsning såsom att t.ex. lämna alla djur, gentekniska metoder och varje form av arvs massa utanför skyddsmöjlighet.

Vi yrkar därför att en bred parlamentarisk utredning med nödvändigt expertdeltagande (däribland från SIDA) omedelbart tillsätts. Utredningen bör bedrivas skyndsamt och med siktet inställt på att slutprodukten skall, såsom ett svenskt förslag i WIPO, kunna vinna internationell acceptans.

Hemställan

Mot. 1989/90
L809

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en parlamentarisk utredning omgående bör tillsättas för att ge en allsidig belysning av ett möjligt nytt privaträttsligt skydd för nyskapade livsformer enligt den inriktning som anges i motionen.

Stockholm den 25 januari 1990

Elisabet Franzén (mp)

Kent Lundgren (mp)

Inger Schörling (mp)